

Rahoitus- ja sijoitustoiminnan periaatteet

Sisällys

1 Rahoitustoiminnan periaatteet ja lähtökohdat	2
2 Rahoitustoiminta.....	2
2.1 Yleiset periaatteet ja tehtävät	2
2.2 Käytettävät lainainstrumentit	3
2.3 Kunnan varainhankinta.....	3
3 Rahoitusriskit ja niiden hallinta	4
3.1 Varainhankinnan riskit.....	4
3.2 Riskien hallintakeinot	4
3.3 Suojaamisen periaatteet.....	4
4 Sijoitustoiminta	5
4.1 Sijoitustoiminnan periaatteet	6
4.2 Sijoitustoiminnan riskienhallinnan ja sijoittamisen ohjaavat linjaukset	7
4.3 Varainhoitajien käyttö	7
5 PERIAATTEIDEN VOIMAANTULO JA PÄIVITTÄMINEN	7

1 Rahoitustoiminnan periaatteet ja lähtökohdat

Kunnanvaltuuston tehtäviin kuuluu kuntalain 410/2015 §14 mukaisesti varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista päättäminen. Valtuuston tulee ottaa kantaa siihen, missä tehtävissä ja hankkeissa kunta on mukana omistajana ja sijoittajana sekä valvoa, että kunnan pääoma on tehokkaassa, kunnan tavoitteita tukevassa käytössä.

Rahoitustoiminnalla (varainhankinnalla) tarkoitetaan kunnan oman toiminnan rahoittamista vieraan pääoman instrumenteilla. Sijoitustoiminnalla tarkoitetaan kunnan toimialaan liittyvää sijoittamista tai kassavarojen sijoittamista sekä mahdollista lahjoitusvarojen sijoittamista.

Rahoitus- ja sijoitustoiminnan riskien hallinnassa on tärkeää tunnistaa oleelliset riskit kunnan kannalta, määritellä riskirajat sekä parantaa ennakointikykyä. Pitkän aikavälin tavoite on riskit huomioon ottava rahoituksen optimointi sekä talouden tasapaino ja markkinaheilahtelujen vaikutusten vähentäminen.

2 Rahoitustoiminta

2.1 Yleiset periaatteet ja tehtävät

Mäntsälän 3.5.2021 kunnanvaltuuston hyväksymän hallintosäännön (Luku 8 Talouden hoito, jonka 8 § rahatoimen hoito, voimassa 1.8.2022 alkaen) mukaan:

- Kunnan rahatoimen tehtäviä ovat maksuvalmiuden ylläpitäminen, maksuliikenteen hoito, lainarahoitus ja rahavarojen sijoittaminen.
- Valtuusto päättää kunnan kokonaisvarallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista. Valtuusto päättää lainan ottamisen ja lainan antamisen periaatteista. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuusto päättää antolainojen ja vieraan pääoman muutoksista.
- Kunnanhallitus päättää lainan ottamisesta ja lainan antamisesta noudattaen valtuuston hyväksymiä periaatteita, ellei päätösvaltaa ole tällä hallintosäännöllä siirretty viranhaltijalle.
- Talousjohtajalla on oikeus ottaa maksuvalmiuden turvaamiseksi tarkoitettua lyhytaikaisista rahoitusta (yksittäisten lainojen laina-aika enintään yksi vuosi) niin, ettei lyhytaikaisen rahoituksen pääoma ylitä kulloinkin voimassa olevaa kunnanhallituksen päätöstä lyhytaikaisen rahoituksen enimmäismäärästä.

Vastuut ja valtuudet:

Rahoitus- ja sijoitustoiminnan periaatteet: kunnanvaltuusto

Pitkäaikaisten lainojen nostaminen, koronvaihtosopimukset, sijoittaminen, varainhoito- ja muut sopimukset: kunnanhallitus

Toimeenpano: kunnanjohtaja ja talousjohtaja

Mäntsälän kunnanvaltuusto vahvistaa vuosittain talousarvion hyväksymisen yhteydessä puitteet taloussuunnitelmaan perustuvalla lainanotolle. Samalla valtuusto valtuuttaa kunnanhallituksen hankkimaan ulkoista rahoitusta sekä hyväksymään johdannaissopimuksia tämän ohjeen mukaisin periaattein.

Muiden talouteen liittyvien päätösten osalta kunnanhallituksella on oikeus päättää osakkeiden ja osuuk-sien hankkimisesta tai myynnistä sekä kassavarojen sijoittamisesta tämän ohjeen mukaisin periaattein.

Kunnanhallituksen tehtävänä on johtaa ja valvoa rahoitus- ja sijoitustoimintaa osana talouden hoitoa. Rahoitus- ja sijoitustoiminnan toteutumisesta raportoidaan kunnanhallitukselle osavuosisikatsaus- ja tilin-päätösraportoinnin yhteydessä.

Muita rahoitus- ja sijoitustoiminnan periaatteita:

- Tytäryhteisöt vastaavat pääsääntöisesti itse rahoitus- ja pääomahuollostaan sekä sijoitustoiminnastaan
- Kunnan rahoitus- ja sijoitukset hoidetaan euromääräisinä
- Varainhankinnan tavoitteena on turvata Mäntsälän kunnan maksuvalmius kaikissa markkinatilanteissa.

Kunta voi erillisen harkinnan mukaan myöntää tytäryhteisölle lainaa, joko oman tai vieraan pääoman luonteisesti. Kunnan tytäryhtiöiden tulee aina olla yhteydessä kunnan talouspalveluihin ennen yhtiön toiminnan kannalta olennaisten rahoitus- tai sijoituspäätösten tekemistä.

Vaikka hankintalaki ei sinänsä velvoita kilpailuttamaan rahoituksen hankintaa, niin kunta kilpailuttaa markkinoilla kaikki merkittävät rahoitustarpeensa. Kunnan tavoitteena rahoituksen järjestämisessä on riippumattomuus ja tasapuolisuus eri palvelutarjoajiin nähden.

2.2 Käytettävät lainainstrumentit

Vieraan pääoman hankinta voidaan jakaa lyhytaikaiseen ja pitkäaikaiseen rahoitukseen. Lyhytaikainen rahoitus käsittää alle vuoden pituiset lainat, kaikki tätä pidemmät lainat ovat pitkäaikaisia. Lyhyt- ja pit-käaikaista rahoitusta tasapainottamalla turvataan kunnan rahoituksen riittävyys muuttuvissa olosuh-teissa.

Kunnan lyhytaikaiseen lainanottoon käytetään ensisijaisesti kuntatodistuksia. Kuntatodistukset ovat vel-kasitoumuksia, jotka kunta on laskenut liikkeelle. Ennen kuntatodistusten liikkeelle laskua, kunta tekee kuntatodistusohjelman erikseen kunkin rahoituslaitoksen kanssa. Kuntatodistusohjelmien yhteenlaske-tun enimmäisarvon päättää kunnanhallitus ja lyhytaikaisen lainanoton enimmäismäärän kunnanval-tuusto. Kunnan on mahdollista käyttää lyhytaikaiseen lainanottoon myös alle vuoden pituisia velkakir-joja tai pankkien luotto- tai tililimiittejä.

Kunnan pitkäaikainen vieraan pääoman hankinta järjestetään ensisijaisesti velkalainakirjoilla. Myös lea-singrahoitusta ja joukkovelkakirjalainoja voidaan käyttää velkakirjalainojen sijaan. Leasingrahoitusta käytetään lähinnä irtaimistohankintoihin (it-laitteet ja muu kalusto).

2.3 Kunnan varainhankinta

Kunnan rahoituslähteitä ovat verotulot, valtionosuudet, toimintatuotot sekä vieraan pääoman ehto-i-nen rahoitus. Tuloilla katetaan kunnan käyttömenot, investoinnit ja lainanhoitomenot. Tavoitteena on, että velkaa käytetään lähinnä vain kunnan pitkän tähtäimen taloutta tukevien investointien (kun-nan elinvoiman ja tulojen lisääminen, kustannusten pienentäminen ja tuottavuuden parantaminen) rahoittamiseen.

3 Rahoitusriskit ja niiden hallinta

Kunnan rahoitustoimintaa on hoidettava aktiivisesti. Tällä pyritään pitämään rahoituksen kokonaiskustannukset mahdollisimman alhaisina. Rahoituskustannusten minimoimisen lisäksi rahoitusriskien ennakointi ja hallinta ovat keskeisiä tavoitteita. Rahoitusrakenteen suhteen hajautus kiinteä ja vaihtuvakorkoisiin lainoihin markkinatilanne huomioiden on oleellista, jonka lisäksi lainojen suojaamiseen liittyviä instrumentteja käytetään lainasalkun riskienhallintaan tarvittaessa.

3.1 Varainhankinnan riskit

Varainhankinnan riskit ovat rahan hintaan liittyviä (hintariski/korkoriski), markkinoiden ja lainsäädännön muutosten aiheuttamia rahan saatavuuteen liittyviä (saatavuus-/maksuvalmiusriski) ja erääntyvien lainojen uudelleen rahoittamiseen liittyviä (jälleenrahoitusriski) sekä valuuttojen välisistä arvonmuutoksista aiheutuvia vaikutuksia (valuuttariski).

3.2 Riskien hallintakeinot

Rahoitukseen liittyviltä riskeiltä pyritään suojautumaan hajauttamalla rahoitusta mm. laina-ajan pituuden, lyhennystavan, rahoituslähteen ja korkoperusteen mukaan. Riskienhallinta ja sen keinot ovat tasapainottelua tavoitellun lainarahoituksen hinnan ja riskien välillä.

Hintariskiä hallitaan laina-aikajakaumalla ja suojauksilla eli johdannaissojimuksilla. Laina-aikajakaumalla tavoitellaan lainojen tasaista erääntymistä, jolloin myös jälleenrahoitusriski pienenee. Korkoriskiä hallitaan hajauttamalla lainasalkkua kiinteä- ja vaihtuvakorkoisiin lainoihin, laina-aikajakaumalla sekä korkosuojauksilla. Suojauksilla voidaan hallita tai poistaa esimerkiksi korkojen nousun haitallisia vaikutuksia. Vaihtuvakorkoinen laina voidaan suojaussopimuksella muuttaa kiinteäkorkoiseksi, jolloin korkokustannusten ennakoitavuus paranee. Suojaussopimus on erillinen sopimus, jolla suojataan yksi tai useampi laina. Lähtökohtaisesti suojaussopimukset tehdään lainakohtaisesti.

Saatavuusriskiä hallitaan rahoitusvaihtoehtoja monipuolisesti hyödyntämällä. Jälleenrahoitusriskiä ja maksuvalmiusriskiä hallitaan kassasuunnittelulla, laina-aikoja hajauttamalla ja pidentämällä. Pitkät laina-ajat lisäävät kassavirtojen ennustettavuutta, mutta nostavat kustannuksia, joten optimaalinen rahoitus rakentuu edullisemmasta lyhytaikaisesta ja kalliimmasta pitkäaikaisesta rahoituksesta. Keskeinen rahoitusriskin hallintakeino on investointitason mitoittaminen kunnan tulorahoitusta vastaavaksi sekä kunnan velkaantumistasteen rajoittaminen.

Jälleenrahoitusriski jää kuitenkin aina avoimeksi, eikä sitä ole taloudellisesti järkevää poistaa kokonaan. Pelkästään pitkän rahoituskannan ylläpitäminen on kustannuksiltaan kallista. Avoin jälleenrahoitusriski pidetään sellaisella tasolla, joka pystytään hallitsemaan.

3.3 Suojaamisen periaatteet

Varainhankintaa liittyvien riskien minimoimiseksi Mäntsälän kunta noudattaa varainhankinnassaan seuraavia periaatteita:

Lainasalkun tavoitejakauma ja keskimääräinen laina-aika:

Tavoitteena on, että lainat jakautuvat lyhyt- ja pitkäaikaisiin lainoihin siten, että korkotason ollessa alhaalla tavoitellaan lainojen pidempää duraatiota (keskimääräinen juoksuaika) ja päinvastoin korkotason ollessa ylhäällä pyritään lyhyempään lainojen duraatioon (keskimääräiseen juoksuaikaan).

Kunnan tavoitteena on yleisesti hankkia pitkäaikaista rahoitusta koska kunnan investoinnit ovat pitkäaikaisia ja mahdollistavat vakaan ja pitkän rahoituskannan sekä turvaavat investointien rahoituksen yli suhdannesykliä. Lainasalkun osalta tavoitellaan lainojen erääntymisen hajauttamista.

Lainasalkun suojausaste:

Suojausasteella tarkoitetaan kiinteäkorkoisten lainojen osuutta lainasalkusta. Suojatuksi katsotut lainat voivat olla kiinteäkorkoisia lainoja tai vaihtuvakorkoisia lainoja, jotka ovat muutettu johdannaisinstrumenteilla kiinteiksi.

Mäntsälän kunnan lainasalkun suoja-asteen tulee olla vähintään 50 prosenttia. Vallitsevaan suojausasteen tasoon vaikuttaa kunnan korkonäkemyks ja tilanne markkinoilla. Suojausastetta muutetaan markkinatilanteen ja odotusten mukaisesti. Suojaukset tehdään lainakohtaisesti ja niiden pituus saa olla maksimissaan 10 vuotta sopimuksen alkupäivästä laskettuna.

Johdannaissopimukset:

Markkinakorkoihin liittyvää riskiä pienentääkseen Mäntsälän kunta voi käyttää koronvaihtosopimuksia. Suojauksia tehtäessä huomioidaan lainasalkun tuleva lainakanta. Kokonaislainanottotarpeesta (kuluva vuosi + kolme seuraavaa vuotta) 75 prosenttia voidaan suojata etukäteen koronvaihtosopimuksella maksimissaan 10 vuodeksi. Tulevan korkoriskin suojaamisen ollessa kyseessä, kohdistetaan myöhemmin nostettava laina aiemmin tehtyä korkosuojausta vastaan.

Valuuttojen käyttö:

Valuuttariskiä hallitaan keskittymällä varainhankinnassa sekä sijoituksissa vain euromääräisiin sijoitus- ja velkainstrumentteihin. Mäntsälän kunta ei ota varainhankinnassaan valuuttariskiä.

4 Sijoitustoiminta

Sijoitustoiminnalla tarkoitetaan kunnan toimialaan liittyvää sijoittamista ja kassavarojen sijoittamista. Tämän lisäksi kunnalla voi olla toimeksiantona sijoitettavia lahjavaroja.

Kunnan sijoitustoiminnan tulee lähtökohtaisesti olla taloudellisesti tuottavaa. Vähimmäisvaatimuksena voidaan pitää sijoitusten hoidosta syntyvien kustannusten sekä inflaation ylittävää tuottoa. Sijoitusten tuoton tulisi siis kattaa myös sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuvat kustannukset. Sijoitustoiminnassa on otettava huomioon kunnan maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaaminen.

Maksuvalmiussuunnitelmalla arvioidaan sijoituksiin käytettävissä oleva rahamäärä ja sijoitusaika. Suunnittelun tarve syntyy kassatulojen ja -menojen eriaikaisesta kertymästä.

4.1 Sijoitustoiminnan periaatteet

4.1.1 Toimialasijoittamisen ja antolainauksen periaatteet

Toimialasijoittamisella tarkoitetaan sijoituksia, joilla edistetään kunnan tehtäviin kuuluvia päämääriä kuten palvelutuotannon järjestämistä, elinkeinorakenteen muutosta tai työllisyyden turvaamista kunnan tai seutukunnan alueella. Tähän kuuluvat sijoitukset, joiden tarkoituksena on tukea elinkeinotoimintaa kunnissa. Toimialasijoittamista voidaan tehdä pääomasijoituksin osakepääomaan tai antamalla antolainoja.

Toimialasijoittamisesta päätetään vuosittain talousarviossa tai valtuuston erikseen tekemän sijoituspäätöksen yhteydessä. Mäntsälän kunta voi tehdä ainoastaan toimialasijoituksia, jotka tukevat kunnan tehtäviä ja päämääriä. Ennen sijoituspäätöksen tekemistä tulee huolehtia toimialasijoituksen riskienarvioinnista.

Toimialasijoituksissa kunnan tulee huolehtia, että toimintaan sijoitettu pääoma on turvattu ja kunnalla on sijoitettuun pääomaan nähden riittävät vaikutusmahdollisuudet sijoitetussa yhtiössä esimerkiksi määräys- tai päätäntävällän osalta. Toimialaan liittyvät rahoitukset on mahdollista toteuttaa myös lainanotolla.

Toimialasijoittamisen periaatteita sovelletaan näin myös kunnan antolainaukseen. Kunta perii antolainoista normaalin markkinatilanteen mukaisen koron, joka on vähintään korko, jonka kunta itse joutuu maksamaan.

4.1.2 Kassavarojen sijoittamisen periaatteet

Kassavaroilla tarkoitetaan maksuliikennevaroja ja kassaylijäämää. Kassavarojen hallinnan lähtökohtana on maksuvalmiuden pitäminen hyvänä ja maksuliikennevarojen pitäminen riittävän suuruisena niin, että kunta kykenee suoriutumaan lyhytaikaisista velvoitteistaan, joita ovat muun muassa kassasta tehtävät maksut ja lainojen lyhennykset.

Maksuliikennevarojen sijoitukset ovat lyhytaikaisia, alle vuoden mittaisia, sijoituksia. Maksuliikennevaroja ovat rahalaitosten käyttötileillä olevat varat sekä käteisvarat.

Kassaylijäämän sijoittaminen on lähtökohtaisesti pitkäaikaista, yli vuoden kestäväää, sijoittamista. Kassaylijäämää ovat rahoitusarvopaperit ja pankkisaamiset, jotka eivät määrittelyhetkellä ole sidottu maksuliikenteen ylläpitoon.

Kassavarojen sijoituskohteet ja -palvelut on kilpailutettava silloin, kun siihen käytännössä on mahdollisuus.

Sijoituskohteita ovat määräaikaistalletus tai rahasto-osuus. Lisäksi kunta voi sijoittaa valtion velkasitoumukseen, kunta-, sijoitus- tai yritystodistukseen, joukkovelkakirjalainaan, joissa liikkeenlaskijana tai velallisena on valtio, kunta tai raha- tai vakuutuslaitos taikka yritys tai muu yhteisö, jonka luottokelpoisuusluokka on vähintään BBB.

Sijoittamisen rahoittaminen lainanotolla ei ole pääsääntöisesti sallittua. Sijoitusten rahoittaminen lainanotolla tulee kysymykseen vain toimialaan liittyvissä sijoituksissa.

4.1.3 Lahjoitusvarojen sijoittamisen periaatteet

Lahjoitusvarat voivat olla kiinteää omaisuutta, arvopapereita, osuuksia, rahaa, pankkisaamisia tai muuta irtainta omaisuutta. Lahjoitusvarojen käyttöä ohjaavat näihin liittyvät lahjakirjojen tai testamenttien ehdot. Mikäli käyttöön liittyviä ehtoja ei ole, kunta hoitaa varoja huolellisesti, parhaalla mahdollisella tavalla.

Lahjoitusvarojen käyttöä voivat ohjata myös Valtionkonttorin päätöksestä ilmenevät omaisuuden käyttötarkoitukset.

4.2 Sijoitustoiminnan riskienhallinnan ja sijoittamisen ohjaavat linjaukset

Maksuvalmiusriskiä hallitaan kassasuunnittelulla, riittävän suurilla ja likvideillä kassavaroilla, tili- ja lainalmiiteillä sekä kuntatodistusohjelmilla. Lisäksi maksuvalmiusriskiä alennetaan hajauttamalla sijoitukset ajallisesti ja määrällisesti sekä kohdentamalla sijoitukset jälkimarkkinakelpoiisiin sijoituksiin, jotka ovat realisoitavissa 1 - 3 pankkipäivän viiveellä.

Luotto- ja vastapuoliriski tarkoittaa riskiä, jonka realisoituessa kunta ei saa täysimääräisesti takaisin sijoittamaansa pääomaa tai sen korkoa. Luotto- ja vastapuoliriski on huomioitava sijoituksen tuotovaatimusta asetettaessa.

Korkoriskillä tarkoitetaan korkomuutosten aiheuttamaa muutosta sijoituksen tuotossa tai arvoon. Korkosijoitusten markkinariskiä alennetaan hajauttamalla sijoitukset ajallisesti sekä korkoperiodin mukaan.

Valuuttariski liittyy sijoituksiin, jotka eivät ole euromääräisiä. Valuuttariskiä hallitaan rajaamalla muiden kuin euromääräisten sijoitusten osuus sijoitusten määrästä pois.

4.3 Varainhoitajien käyttö

Varoja sijoitettaessa voidaan käyttää varainhoitajien palveluja. Kunta voi antaa varojen hoidon yhden tai useamman varainhoitajan hoidettavaksi. Kunta voi tehdä myös erillisiä rahastosijoituksia. Varainhoitopalvelut kilpailutetaan tarvittaessa.

5 PERIAATTEIDEN VOIMAANTULO JA PÄIVITTÄMINEN

Nämä periaatteet tulevat voimaan .2022 kunnanvaltuuston hyväksymisestä lukien. Rahoitus ja sijoitustoiminnan periaatteet päivitetään tarvittaessa.